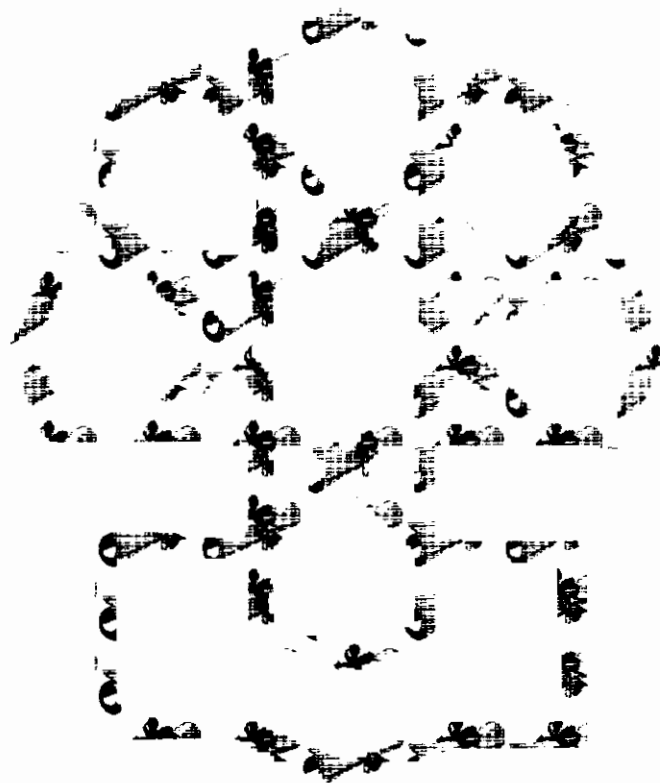

۲۴۵۰

۴۲۸۷

آمار زندانیان در سال‌های ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۷

معاونت پژوهشی

بهمن ۱۳۷۷

کار: دفتر امور حقوقی

این نوشتار بنا به درخواست کمیسیون اصول ۸۸ و ۹۰ قانون اساسی تهیه گردیده است.

کد گزارش: ۱۳۰۴۲۵۷

سازمان پژوهشی مجلس شورای اسلامی
 کمیسیون اصل ۸۸ و ۹۰ قانون اساسی
 تاریخ: ۱۰/۹/۷۷
 شماره: ۷۸/۱/۲۹

برخورداری از سیاست جنایی^۱ مبتنی بر داده‌های علمی و واقعیت‌های عینی را باید از شمار شاخص‌های توسعه اجتماعی دانست. در کشور ما نهاد قانون‌گذاری و دستگاه قضائی هیچ‌گاه از سیاست جنایی منسجم و هدف‌مندی برخوردار نبوده‌اند. رشد روزافزون شمار بزهکاری و بزهکاران به ویژه تکرار بزه از سوی بزهکارانی که در معرض تحمل ضمانت اجرای کیفری قرار گرفته‌اند شاهد صدق این ادعاست. این که روند رو به رشد پدیده بزهکاری علاوه بر عدم کارایی تدابیر قانونی و قضائی معلول علت‌های دیگری نظیر افزایش نرخ رشد جمعیت، بروز بحران‌ها و نابسامانی‌های اجتماعی - اقتصادی و گسترش مناسبات و تسهیل اسباب و امکانات بزهکاری نیز هست، مطلبی است قابل پذیرش اما بی‌هیچ تردید باید تکرار بزه از سوی بزهکاران مجازات شده را بیشتر و بیشتر از هر عامل دیگر ناشی از ناتوانی و ناکارآمدی سیاست جنایی و نظام متداول مجازات‌ها در اصلاح و بازپروری بزهکاران دانست. نظام جزایی کشور ما همواره چشم امید به اهداف و کارکردهای سنتی مجازات یعنی مکافات عمل^۲، ازعاب انگیزی و عبرت آموزی^۳ نسبت به مرتکب و مقلدان احتمالی او و پیشگیری^۴ فردی و عمومی دوخته است. غافل از این که تحقیقات امروزی جرم‌شناسان کارایی و کارسازی چنین مفاهیمی را مورد تردید قرار داده و رویارویی با بزهکار را از قبیل مبارزه با معلول می‌شمارند.^۵

در کنار این بی‌ثباتی و نابسامانی نظام جزایی ما به ویژه اتخاذ و اعمال تدابیر و تصمیمات قانونی و قضائی مقطعی و به دور از زمینه‌های تحقیقاتی و پشتوانه‌های مطالعاتی فاصله میان ذهن و زبان قاضی و قانون‌گذار و واقعیت‌های موجود را دوچندان کرده است.

آمار جمعیت کیفری زندانیان در سال‌های اخیر به عنوان یکی از پیامدهای این نابسامانی به ویژه از دو جهت در خور توجه و تأمل است:

نخست از جهت افزایش چشمگیر سالانه آن؛ شمار زندانیان از ۹۶۳۰۶ در سال ۱۳۷۲ به ۱۰۳۳۹۵ در سال ۱۳۷۳، ۱۱۲۲۵۳ در سال ۱۳۷۴ به، ۱۳۹۱۸۴ در سال ۱۳۷۵ و ۱۵۶۵۹۳ در سال ۱۳۷۶ افزایش یافته است. افزایش ۲۳/۹ درصدی در سال ۱۳۷۵ و ۱۲/۵ درصدی در سال ۱۳۷۶ به خصوص سزاوار توجه و تأسف است.

این گونه افزایش‌ها علاوه بر عوامل عمومی دیگر ناشی از علاقه یا امید قانون‌گذار به گسترش موارد پیش‌بینی مجازات حبس از یک سو و گرایش عمومی قضات به تحمیل این مجازات از سوی دیگر نیز

1. Criminal Politic.

2. Retribution.

3. Deterrence.

4. Prevention.

۵. نده کبیده به مهدی کی‌نیا، مبانی جرم‌شناسی، تهران، دانشگاه تهران، ریموند گستن، مقدمه‌ای بر جرم‌شناسی و جرم‌شناسی کاربردی ترجمه مهدی کی‌نیا - زبان براد، تاریخ اندیشه‌های کیفری، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، نشر پند.

هست. قانونگذار در جریان اصلاحات سال ۱۳۷۵ تمایل خود را به جرم‌شناختن و قابل مجازات دانستن پاره‌ای از رفتارهای سابقاً مجاز و پیش‌بینی مجازات حبس برای چنین رفتارهایی نشان داده است. (مانند پیش‌بینی مجازات حبس برای رفتارهای موضوع مواد ۲۰۸، ۶۱۲، ۶۱۴، ۷۲۱ و ۷۲۴ قانون مجازات اسلامی). از سوی دیگر هرچا تشدید مجازات پاره‌ای از رفتارهای مجرمانه سابق مورد نظر بوده مجازات آنها از انواع دیگر مجازات‌ها به حبس تبدیل شده است (مانند مجازات‌های پیش‌بینی شده در مواد ۶۵۱ و ۶۶۶ همان قانون). دادرسان دادگاه‌ها نیز چنان که معهود است بدون توجه به آثار نامطلوب و غیرقابل جبران مجازات حبس به‌ویژه حبس‌های کوتاه‌مدت^۱ به تحمیل چنین مجازاتی به بزهداران خو گرفته‌اند و اعمال آن را مناسب‌ترین راه رویارویی با بزهدار می‌شمارند.

دوم از جهت سابقه کیفری زندانیان؛ از مجموع ۱۵۰۴۷۵ نفر جمعیت کل زندانیان در تاریخ ۱۳۷۷/۳/۱۵ تعداد ۴۶۲۵۷ نفر دارای سوابق کیفری بوده‌اند. از این تعداد ۲۵۰۵۲ نفر بیش از یک مورد محکومیت مؤثر کیفری داشته‌اند. نکته افسانگیزتر این که تعداد ۱۲۳۱ نفر از دارندگان سابقه محکومیت کیفری تعداد سوابق محکومیت‌شان بیشتر از ده مورد بوده است! از این جهت نیز بی‌گمان می‌توان بر این باور بود که تحمیل مجازات‌های معمول حتی با وجود شدت نسبی پاره‌ای از آنها در تأمین اهداف مورد نظر مقنن به‌خصوص ارعاب مرتکب و پیشگیری از وقوع جرم، سیاست چندان موفقیتی نبوده است. بسیاری از دارندگان سابقه محکومیت کیفری سابقاً متحمل مجازات حبس شده و محیط زندان را تجربه کرده‌اند. بازگشت مجدد آنان به زندان نشان از عدم تأثیر تدابیر معمول در محیط زندان بر اصلاح رفتار و بازسازی شخصیت زندانیان دارد.

دستگاه قانون‌گذاری و رویه قضائی ما دست کم در بخش تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده باید در جستجوی اهدافی سودمندتر از اهداف سنتی مجازات‌ها باشند. اصلاح بزهداران^۲ و تلاش در جهت تطبیق جنبه‌های متفاوت رفتار و شخصیت آنان بر هنجارهای اجتماعی باید در رأس برنامه‌های سیاست جنایی قرار گیرد. اصلاح محیط زندان و پیش‌بینی و اجرای «جانشین‌های مجازات زندان» نیز باید در ردیف مؤلفه‌های اصلی چنین برنامه‌ای قرار گیرد.

بررسی وضعیت زندان‌ها منوط به دستیابی به اطلاعات محرمانه زندان‌ها و بازرسی زندان‌ها بدون هماهنگی قبلی با مسئولان زندان می‌باشد. توجه به آمار فوق به‌ویژه وجود محکومیت‌های مکرر در زندانیان مؤید آن است که محیط زندان‌ها برای آموزش و اصلاح آنها چندان مساعد نبوده و در این ابعاد برنامه‌ریزی نشده است.

۱. برنار بونک، کیفرشناسی، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبدی، تهران، نشر بلداد، در پاره‌ای از کشورهای پیشرفته نظیر کشور آلمان حبس‌های کوتاه‌مدت به دلیل آثار نامطلوبی که به دنبال دارند به تدریج از شمار ضمانت‌اجراهای کیفری حذف می‌شود. نگاه کنید به مقاله دکتر محمد آشوری در کتاب عدالت کیفری، تهران، گنج دانش.

آمار زندانیان محکوم به فقط جریمه تا تاریخ ۱۵/۳/۷۷

تعداد	میزان جریمه
۱۰۳۳ نفر	زیر ۵۰۰ هزار ریال
۶۰۷ نفر	۵۰۰ تا ۱ میلیون ریال
۷۶۱ نفر	۱ تا ۵ میلیون ریال
۱۹۳ نفر	۵ تا ۱۰ میلیون ریال
۱۸۲ نفر	۱۰ تا ۲۰ میلیون ریال
۳۴۷ نفر	۲۰ تا ۵۰ میلیون ریال
۲۶۱ نفر	بیش از ۵۰ میلیون ریال
۳۳۸۴ نفر	جمع کل

آمار زندانیان موجود بر حسب جرم تا تاریخ ۲۷/۲/۱۵

تعداد	نام جرم
۱۶۸۵۶	انتیباد
۱۷۳	بدون ذکر جرم
۲۱۷	تخریب
۲۵۰	تحرش
۲۷۶۰	جمل
۶۲۲	خانوادگی
۵۸۱	راسده‌گی
۱۸۴۹۱	سرقهت
۱۸۹۱	سرقهت مسلحانه
۷۵۸۶	سرازهت و اخلال
۱۱۵۲	نیور نیور مجاز از مرز
۹۲۸	تاجان کالا
۲۵۱۷	قتل عمد
۲۲۲۵	قتل غیر عمد
۱۱۲۷۸	سالی
۲۸۰۷	سنگرات
۷۳۰۷۴	مواد مخدر
۲۹۲۴	نظامی و انتظامی
۱۵,۴۷۵	جمع کل

تعداد	استان	زندان
۱۳۸	آذربایجان شرقی	زندان اهر
۲۵۸۷	آذربایجان شرقی	زندان تبریز
۴۵	آذربایجان شرقی	زندان جلفا
۵۲	آذربایجان شرقی	زندان سراب
۶۰۰	آذربایجان شرقی	زندان مراغه
۹۳	آذربایجان شرقی	زندان مرند
۲۰۱	آذربایجان شرقی	زندان میانه
۱۰	آذربایجان شرقی	زندان هشترود
۱۱۲	آذربایجان غربی	زندان ۱ میاندوآب
۷۹	آذربایجان غربی	زندان ۲ میاندوآب
۲۸۸۱	آذربایجان غربی	زندان ارومیه
۱۶۹	آذربایجان غربی	زندان بوکان
۲۰۶	آذربایجان غربی	زندان خوی
۲۰۳	آذربایجان غربی	زندان سلماس
۲۴۳	آذربایجان غربی	زندان ماکو
۵۲۹	آذربایجان غربی	زندان مهاباد
۱۰۳	آذربایجان غربی	زندان نقده
۱۱۰	اردبیل	بازداشتگاه گرمی
۷۹۰	اردبیل	زندان اردبیل
۶۷	اردبیل	زندان خلخال
۲۲۷	اردبیل	زندان مشکین شهر
۵۲	اصفهان	بازداشتگاه ۱ اصفهان
۴۷۲۹	اصفهان	زندان اصفهان
۴۰۲	اصفهان	زندان خمینی شهر
۱۶	اصفهان	زندان خوانسار
۱۴۹	اصفهان	زندان شهرضا
۸۶	اصفهان	زندان فریدن
۵۵۶	اصفهان	زندان کاشان
۱۳۹	اصفهان	زندان کلپایگان
۱۹۷	اصفهان	زندان لنجان
۱۶۷	اصفهان	زندان نائین
۱۵۴	اصفهان	زندان نجف آباد
۳۶۵	ایلام	زندان ۱ ایلام
۵۹	ایلام	زندان ۲ ایلام
۱۱۲	ایلام	زندان دالاب
۴۱	ایلام	زندان دره شهر
۳۸۶	بوشهر	زندان برازجان
۸۹۶	بوشهر	زندان بوشهر
۵۰	بوشهر	کانون اصلاح و تربیت بوشهر
۵۲۰۷	تهران	زندان ۱ و ۲ قزلحصار
۲۸۶۵	تهران	زندان اوین
۱۰۶	تهران	زندان دماوند
۴۷۱۲	تهران	زندان رجائی شهر
۳۹۶	تهران	زندان فردیس
۴۳۶۰	تهران	زندان قزلحصار کرج
۲۲۱۰	تهران	زندان تروین
۷۹۹۳	تهران	زندان قصر
۲۰۴۶	تهران	زندان قم
۸۷۶	تهران	زندان ورامین
۲۳۹	تهران	کانون اصلاح و تربیت تهران
۵۵	چهارمحال و بختیاری	زندان بروجن
۵۵۶	چهارمحال و بختیاری	زندان شهرکرد
۲۲۱	خراسان	زندان اسفراین
۱۳۶۵	خراسان	زندان بجنورد
۲۲۳۵	خراسان	زندان بیرجند

لیست زندانیان کشور به تلکلیک زندان تا تاریخ ۷۷/۲/۱۵

تعداد	استان	زندان
۳۷۸	خراسان	زندان تایباد
۱۲۲۷	خراسان	زندان تربت جام
۱۹۹۵	خراسان	زندان تربت حیدریه
۳۱۹	خراسان	زندان درگز
۱۱۷۲	خراسان	زندان سبزوار
۱۶۸	خراسان	زندان سرخس
۷۳۴	خراسان	زندان شیروان
۱۴۶	خراسان	زندان طبسی
۱۹۱	خراسان	زندان فردوسی
۳۷۴	خراسان	زندان قائن
۱۱۴۸	خراسان	زندان قوچان
۶۷۵	خراسان	زندان کاشمر
۳۵۱	خراسان	زندان گناباد
۱۱۶۹۹	خراسان	زندان مشهد
۱۱۹۰	خراسان	زندان نیشابور
۸۸	خراسان	کانون اصلاح و تربیت مشهد
۱۲۲۷	خوزستان	زندان آبادان
۲۶۵	خوزستان	زندان بهبهان
۸۹۳	خوزستان	زندان دزفول
۱۹۶	خوزستان	زندان رامهرمز
۱۱۳۲	خوزستان	زندان سپیدار اهواز
۲۰۳	خوزستان	زندان شوشتر
۲۱۳۷	خوزستان	زندان کارون اهواز
۲۲۰	خوزستان	زندان ماهشهر
۱۶۸	خوزستان	زندان مسجد سلیمان
۱۹۸	خوزستان	کانون اصلاح و تربیت اهواز
۸۷۷	زنجان	زندان ۱ زنجان
۱۱۹	زنجان	زندان ابهر
۵۸	سمنان	اردوگاه کار سمنان
۱۶۴	سمنان	اندرزگاه شاهرود
۹۴	سمنان	زندان دامغان
۲۷۳	سمنان	زندان سمنان
۳۸۵	سمنان	زندان شاهرود
۷۹	سمنان	زندان کرمسار
۲۳۱	سیستان و بلوچستان	اردوگاه کار ایرانشهر
۵۷۵	سیستان و بلوچستان	اردوگاه کار زاهدان
۳۴	سیستان و بلوچستان	بازداشتگاه ۲ زاهدان
۱۲۹	سیستان و بلوچستان	زندان ۲ زابل
۸۹۷	سیستان و بلوچستان	زندان ایرانشهر
۴۲۴	سیستان و بلوچستان	زندان چابهار
۱۷۳	سیستان و بلوچستان	زندان خاش
۱۳۲۹	سیستان و بلوچستان	زندان زابل
۲۹۹۸	سیستان و بلوچستان	زندان زاهدان
۲۱۶	سیستان و بلوچستان	زندان سراوان
۷۰۹	فارس	اردوگاه کار شیراز
۵۳۲۶	فارس	زندان ۱ شیراز
۲۲۰	فارس	زندان ۲ شیراز
۲۰۹	فارس	زندان آباده
۲۹	فارس	زندان استهبان
۲۹	فارس	زندان اقلید
۱۱۸	فارس	زندان جهرم
۲۸۱	فارس	زندان داراب
۳۸۰	فارس	زندان فسا
۱۰۵	فارس	زندان فیروزآباد
۱۱۷	فارس	زندان کازرون
۷۶	فارس	زندان لارستان

لیست زندانیان کشور به تفکیک زندان تا تاریخ ۷۷/۳/۱۵

تعداد	استان	زندان
۸۱	فارس	زندان مرودشت
۲۷	فارس	زندان نورآباد ممسنی
۲۵	فارس	زندان نیریز
۸۸۰	کردستان	زندان ۱ سنندج
۵۱	کردستان	زندان ۲ سنندج
۵۵	کردستان	زندان بانه
۵۲	کردستان	زندان بیجار
۲۲۳	کردستان	زندان سقز
۱۷۲	کردستان	زندان قره
۲۵۶	کردستان	زندان کامساران
۱۲۱	کردستان	زندان مریوان
۶۲	کردستان	کانون اصلاح و تربیت سنندج
۲۶۸	کرمان	اردوگاه کارآب حیات
۶۲۹۴	کرمان	زندان ۱ کرمان
۴۰۶	کرمان	زندان بازکرمان
۱۸۶	کرمان	زندان بافت
۱۵۸۲	کرمان	زندان بم
۱۴۷۰	کرمان	زندان جیرفت
۲۵۴	کرمان	زندان رفسنجان
۲۴۴	کرمان	زندان زرنج
۹۸۵	کرمان	زندان بیرجان
۲۷	کرمان	زندان شهربابک
۱۹۱۲	کرمانشاه	اردوگاه کار بیستون
۲۰۳	کرمانشاه	زندان اسلام آباد غرب
۵۹	کرمانشاه	زندان پاوه
۱۸۷	کرمانشاه	زندان حاجی آباد کرمانشاه
۲۸	کرمانشاه	زندان سنتر کلیانی
۲۷۴۵	کرمانشاه	زندان کرمانشاه
۵۱	کرمانشاه	کانون اصلاح و تربیت کرمانشاه
۴۰۷	گیلویکلیویدوبویر احمد	زندان گچساران
۲۸۰	گیلویکلیویدوبویر احمد	زندان یاجوج
۱۱۴	گیلان	اردوگاه کارحویق
۳۰۳۸	گیلان	زندان ۱ رشت
۵۶۶	گیلان	زندان ۱ لاهیجان
۸۲	گیلان	زندان آستارا
۲۷۶	گیلان	زندان بندرانزلی
۷۴	گیلان	زندان رودبار
۲۷۹	گیلان	زندان رودسر
۱۲۵	گیلان	زندان صومعه سرا
۱۰۸	گیلان	زندان فومن
۱۴۲	گیلان	زندان لنگرود
۱۶۰	گیلان	زندان هشتپر طالش
۱۰۶۲	لرستان	اردوگاه کار خرم آباد
۹۶۶	لرستان	زندان ۱ بروجرد
۷۸۲	لرستان	زندان ۱ خرم آباد
۱۳۰	لرستان	زندان درود
۴۳۸	مازندران	اردوگاه کار ساری
۳۳۲	مازندران	زندان آمل
۵۹۲	مازندران	زندان بابل
۲۴۳	مازندران	زندان بهشهر
۲۳۶	مازندران	زندان تنکابن
۷۵۴	مازندران	زندان ساری
۳۱۶	مازندران	زندان قائمشهر
۱۹۱۹	مازندران	زندان گرگان
۲۴۷۱	مازندران	زندان گنبد کاووس
۵۸	مازندران	زندان نکا

لیست زندانیان کنور به سبب

تعداد	استان	زندان
۱۰۶	مازندران	زندان نور
۳۲۳	مازندران	زندان نوشهر
۱۹۲۳	مرکزی	زندان اراک
۲۶	مرکزی	زندان تفرش
۸۱	مرکزی	زندان خمین
۴۳۹	مرکزی	زندان ساوه
۷۲	مرکزی	زندان محلات
۷۹	هرمزگان	زندان باز رودان
۴۶۵۵	هرمزگان	زندان بندرعباس
۲۲۴	هرمزگان	زندان بندرلنگه
۴۳۸	هرمزگان	زندان میناب
۲۶۳۸	همدان	زندان ۱ همدان
۲۴	همدان	زندان ۲ همدان
۱۲۸	همدان	زندان تویسرکان
۵۲۲	همدان	زندان ملایر
۵۵۸	همدان	زندان نهاوند
۱۴۳	یزد	زندان اردکان
۳۵۷۶	یزد	زندان یزد
۸۷	یزد	کانون اصلاح و تربیت یزد

۱۵۰۴۷۵

آمار زندانیان موجود بر حسب تعداد سابقه تا تاریخ ۷۷/۳/۱۵

تعداد	سابقه کیلری
۱۰۲۲۱۸	فاقد سابقه
۲۱۲۰۵	۱
۹۶۷۲	۲
۵۰۸۴	۳
۲۹۶۳	۴
۲۰۳۴	۵
۱۳۷۵	۶
۹۸۹	۷
۷۹۰	۸
۵۰۲	۹
۲۰۸	۱۰
۱۲۳۱	بالای ۱۰ سابقه
۱۵۰۴۷۵	جمع کل

آمار زندانیان موجود بر حسب جنسیت تا تاریخ ۷۷/۳/۱۵

تعداد	جنسیت
۶۱۴۳	زن
۱۴۲۳۳۲	مرد
۱۵۰۴۷۵	جمع کل